

POSTANOWIENIE

Dnia 12 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa J. G.
przeciwko F. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 12 października 2016 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 16 lipca 2015 r., sygn. akt XXI Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 180 zł
tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Strona pozwana – F. Sp. z o.o. z siedzibą w W. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 16 lipca 2015 r. w sprawie XXI Pa (...), zaskarżając go w części, w jakiej Sąd drugiej instancji uwzględnił apelację powoda i zmienił zaskarżony przez niego wyrok Sądu pierwszej instancji i zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda J. G. kwotę 11.278 zł tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę oraz zniósł wzajemnie koszty procesu za pierwszą i drugą instancję. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono naruszenie prawa materialnego: 1) art. 30 § 4 k. p. w związku z art. 45 § 1 k. p., przez jego nieuzasadnione zastosowanie i uznanie, że rozwiązanie umowy o pracę z powodem było niezgodne z prawem oraz w konsekwencji przyznanie mu z tego

tytułu odszkodowania; 2) art. 42 k.p., przez jego nieuzasadnione zastosowanie i uznanie, że w niniejszej sprawie doszło do zmiany warunków pracy powoda, które wymagały od pracodawcy dokonania wypowiedzenia zmieniającego.

W ocenie strony pozwanej, rozpoznanie skargi kasacyjnej uzasadnione jest występowaniem na gruncie niniejszej sprawy istotnego zagadnienia prawnego. Mianowicie zachodzi konieczność rozważenia przez Sąd Najwyższy, czy do modyfikacji stosunku pracy może dojść w sposób dorozumiany m.in. w ten sposób, że pracownik przystąpi do wykonywania obowiązków. Czy też przyjęcie takiej dorozumianej modyfikacji stosunku pracy nie jest możliwe i prawnie skuteczne z uwagi na fakt, że wydanie pracownikowi przez pracodawcę polecenia wykonania czynności, która nie mieści się w umowie o pracę, narusza zasady współżycia społecznego i ze względu na podporządkowanie pracownika i strach przed utratą pracy nie można przyjąć takiej konstrukcji.

Gdyby jednak Sąd Najwyższy uznał, że opisane powyżej zagadnienie nie stanowi istotnego zagadnienia prawnego i nie budzi żadnych wątpliwości, że modyfikacja stosunku pracy może zostać dokonana w sposób dorozumiany (m.in. poprzez przystąpienie pracownika do wykonywania „nowych czynności”), to strona pozwana podniosła, że skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania również dlatego, że jest oczywiście uzasadniona. Uzasadniając to stanowisko, skarżący podkreślił, że: „Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika wyraźnie, że powód nie wywiązywał się ze swoich obowiązków pracowniczych polegających na osiągnięciu zadowalających pracodawcę wyników sprzedażowych i nie osiągał wyznaczonych planów. Dlatego rozwiązanie z nim umowy o pracę było zgodne z prawem i uzasadnione, a przyczyny wskazane przez pracodawcę były dla powoda jasne i zrozumiałe, bo już wcześniej pozwana sygnalizowała mu swoje niezadowolenie i odbywały się na ten temat liczne rozmowy. W związku z powyższym, nie było podstaw, aby przyznać powodowi odszkodowanie z tytułu niezgodnego z prawem rozwiązania umowy o pracę — bo nic takiego nie miało miejsca”. Dalej skarżąca wywiodła, że „O braku zasadności przyznania powodowi odszkodowania będzie szczegółowo mowa w punkcie II a uzasadnienia”.

Powód J.G. wniósł o wydanie postanowienia o nieprzyjęciu skargi kasacyjnej powoda do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wstępnie trzeba przypomnieć, że ograniczenia dopuszczalności wnoszenia skargi kasacyjnej wynikają z konstytucyjnej roli Sądu Najwyższego w systemie organów wymiaru sprawiedliwości. Zgodnie bowiem z art. 1 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.), rolą tego Sądu w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości pozostaje zapewnienie w ramach nadzoru zgodności z prawem oraz jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych przez rozpoznawanie kasacji oraz innych środków odwoławczych, podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne i rozstrzyganie innych spraw określonych w ustawach. Skarga kasacyjna nie jest więc (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia, gdy się weźmie nadto pod uwagę, że Konstytucja w art. 177 ust. 1 gwarantuje jedynie dwuinstancyjne postępowanie. Ewentualna możliwość dalszego postępowania, w tym postępowania przed Sądem Najwyższym, stanowi uprawnienie dodatkowe, które może zostać obwarowane szczególnymi przesłankami, w tym określonymi w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozmiennieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego

rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że stosownie do art. 60 k.c., zgoda pracownika na zmianę warunków pracy może być uzewnętrzniona w sposób wyraźny - stanowi ją z reguły złożone pracodawcy wyraźne oświadczenie o przyjęciu jego propozycji, ale może być także wyrażona w sposób dorozumiany - przez zachowanie się pracownika świadczące o tym, że aprobuje decyzję (propozycję) pracodawcy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2002 r., I PKN 575/01, OSNP 2004 nr 11, poz. 190, czy wyrok z dnia 21 października 2003 r., I PK 512/02, OSNP 2004 nr 22, poz. 380; z dnia 14 stycznia 2010 r., I PK 155/09, LEX nr 574520; z dnia 18 listopada 2014 r., II PK 2/14, LEX nr 1621335; z dnia 28 czerwca 2013 r., I PK 27/13, G. Prawna 2013 nr 189, s. 9). Wśród typowych zachowań pracownika, które w sposób dorozumiany, lecz niewątpliwie wyrażają jego wolę, Sąd Najwyższy przykładowo wymienia milczące objęcie - w wyniku propozycji pracodawcy - innego niż dotychczasowe stanowiska pracy bądź też pobieranie innego niż dotychczas wynagrodzenia.

W razie powołania tej przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywista zasadność i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla

przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Zgodnie z przedstawionym na wstępie modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., tj. wówczas, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, bądź istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, czy też zachodzi nieważność postępowania lub gdy skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W konsekwencji tego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym m.in. na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o

przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia: Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007, z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291, z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Już z tego powodu skarżąca nie wykazała oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, bowiem we wniosku o przyjęcia jej do rozpoznania zawarła lakoniczny wywód, jedynie sygnalizacyjnie wskazujący na to, że przyczyna wypowiedzenia

wskazana na piśmie była jasna i zrozumiała, rzeczywista i uzasadniała wypowiedzenie powodowi umowy o pracę, gdyż nie wywiązywał się on ze swoich obowiązków pracowniczych polegających na osiągnięciu zadowalających pracodawcę wyników sprzedażowych i nie osiągał wyznaczonych planów, odsyłając w dalszym zakresie do uzasadnienia podstaw kasacyjnych.

Skarżąca nie zdołała zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jej skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c., należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto po myśli art. 98 k.p.c. w związku z § 12 ust. 1 pkt 1 w związku z § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).